

מראה מקומות, שיעור מאת הג"ר יהודה לנדי שליטי"א

Ancient Systems for Dating Documents

ראש השנה ג. - בענין מנין שטרות לשנות המלך

תקופת בנין בית שני

1.1

ירושלמי ר"ה פ"א הל"ב.

דא"ר חנינה שמות חדשים עלו בידם מבבל.

1.2

ראש השנה ג:

תנא הוא כורש הוא דריוש הוא ארתחשסתא כורש שמלך כשר היה ארתחשסתא על שם מלכותו ומה שמו דריוש שמו.

תקופת סוף בית שני

2.1

ע"ז ח:

התני רבי יוסי ברבי מלכות פרס בפני הבית שלשים וארבע שנה מלכות יון בפני הבית מאה ושמונים שנה מלכות חשמונאי בפני הבית מאה ושלוש מלכות בית הורדוס מאה ושלוש מכאן ואילך צא וחשוב כמה שנים אחר חורבן הבית.

2.2

יומא ט.

אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מאי דכתיב יראת ה' תוסיף ימים ושנות רשעים תקצרנה יראת ה' תוסיף ימים זה מקדש ראשון שעמד ארבע מאות ועשר שנים ולא שמשו בו אלא י"ח כהנים גדולים ושנות רשעים תקצרנה זה מקדש שני שעמד ד' מאות ועשרים שנה ושמשו בו יותר משלוש מאות כהנים.

2.3

רמב"ם הלכות חנוכה פרק ג' הלכה א'

בבית שני כשמלכו יון גזרו גזרות על ישראל ובטלו דתם ולא הניחו אותם לעסוק בתורה ובמצות ופשטו ידם בממונם ובבנותיהם ונכנסו להיכל ופרצו בו פרצות וטמאו הטהרות וצר להם לישראל מאד מפניהם ולחצום לחץ גדול עד שריחם עליהם אלהי אבותינו והושיעם מידם והצילם וגברו בני חשמונאי הכהנים הגדולים והרגום והושיעו ישראל מידם והעמידו מלך מן הכהנים וחזרה מלכות לישראל יתר על מאתים שנה עד החורבן השני.

2.4

ראש השנה י.

בגולה אין מונין אלא למלכי יונים בלבד.

תקופת חורבן בית שני

3.1

גט אשה ממצדה (ראה באתר), וז"ל:

1. באחד למרחשון שנת שת במצדא
2. שבק ומתרחך מן רעתי יומא דנה אנה
3. יהוסף בר נקסן מן ... יתב כמצדא לכי אנת
4. מרים ברת יהונתן [מן ...] יתבא
5. במצדא די הואת אנתתי מן קדם דה די אתי
6. רשיא בנפשכי למהך ולמהי אנתא לכול גבר
7. יהודי די תצבין ו[דין] להי לכי מני ספר תרכין
8. וגט שבקין ...
9. ...
10. ... ובזמן [ד] תמרין לי אחלף לכי
11. שטרה כדי חזא

תקופת בר כוכבא

4.1

שטר חכירה מעין גדי (ראה באתר), וז"ל:

1. בעשרים ושמונה למרחשון שנת שלוש לשמעון בר כוסבא.
2. נשיא ישראל בעין גדי רצו וחלקו בינותים מן רצונם.
3. היום הזה אלעזר בן אלעזר חיטא ואליעזר בן שמואל.
4. שניהם מעין גדי ותחנה בן שמעון ואלמא בן יהודה.
5. שניהם מן הלוחית שבמחוז עגלתין יושבים בעין.
6. גדי תמקומות שחכרו מן יהונתן בן מחנים פרנסו.
7. של שמעון בן כוסבא נשיא ישראל בען גדי...

תקופת הראשונים

5.1

רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק י'

ד נמצאת למד שהשנה שחרב בה הבית באחרונה שתחלתה מתשרי שאחר החרבן כשני חדשים שהרי מתשרי הוא המנין לשמיטים וליובלות אותה השנה מוצאי שביעית היתה ושנת ט"ו מן היובל התשיעי היתה ולפי חשבון זה שנה זו שהיא שנת אלף ומאה ושבע לחרבן שהיא שנת שמנים ושבעה ואלף וארבע מאות למנין שטרות שהיא שנת שש ושלושים ותשע מאות וארבעת אלפים ליצירה היא שנת שמיטה והיא שנת אחת ועשרים מן היובל. ה אבל כל הגאונים אמרו שמסורת היא בידיהם איש מפי איש שלא מנו באותן השבעים שנה שבין חרבן בית ראשון ובנין בית שני אלא שמטות בלבד בלא יובל וכן משחרב באחרונה לא מנו שנת החמשים אלא שבע שבע בלבד מתחלת שנת החרבן וכן עולה בגמרא ע"ז חשבון זה שהוא קבלה. ו ושנת השמיטה ידועה היא ומפורסמת אצל הגאונים ואנשי א"י וכולן לא מנו אלא לשני חורבן משליכין אותן שבע שבע ולפי חשבון זה תהי שנה זו שהיא שנת שבע ומאה ואלף לחרבן מוצאי שביעית ועל זה אנו סומכין וכפי החשבון זה אנו מורין לענין מעשרות ושביעית והשמטת כספים שהקבלה והמעשה עמודים גדולים בהוראה ובהן ראוי להתלות.

5.2

השגת הראב"ד הלכות שמיטה ויובל פרק י' הלכה ו'

ושנת השמיטה ידועה היא וכו' עד וכן בכל כו' - אמר אברהם, הגאונים שאמרו שאין מונין משנת החרבן אלא שבע אולי ג"כ קודם החרבן כי יש מפרשים דסבירא להו כרבי יהודה דאמר שנת חמשים עולה לכאן ולכאן וסומכין את דבריהם למה שאמרו בגמרא דע"ז ונשקול מכל מאה תרתי ונשדי אפרטי כי אמרו אלו המפרשים לא יתכן לחשב אחר החרבן זכר לבנין חשבון אחר זולתי החשבון הראשון מ"מ אני איני סובר לא כדבריהם ולא כדבריו ואיני מפרש נשקול מכל מאה תרתי ונשדי אפרטי על דרך פירושם אלא לומר שאינם נותנים ליזבל אחר חרבן שם זכר קדושה אלא כשאר שני שבוע שהם חול מ"מ חמשים חמשים הם מונין דלא כר' יהודה כמו שהיו מונין בתחלה ואולי דעת הגאונים כך הוא.